

per Joan Fuster

REVISTA de CATALUNYA

Sumari

Ferran Soldevila: *Presentació*; Rafael Tasis: *Història de la "Revista de Catalunya" (1924-1956)*; Joan Fuster: *D'una "Agenda pública"*. CRONIQUES. Gumersind Gomila: *El mite de Josep Sebastià Pons i les seves fonts*; Ernest Lluch: *Trotski i la qüestió nacional catalana en els anys 30*; Joaquim Molas: *Notícia de la literatura catalana relativa a la guerra civil espanyola*; Vicenç Riera Llorca: *El problema de l'exiliat català*; Joan Colomines: *Josep Carner a l'exterior*; Josep Fontana i Lázaro: *Sobre la qüestió actual dels estudis d'història a Catalunya*; Albert Manent: *Esquema i balanç d'una generació literària*. LLIBRES. Maurici Serrahima: *Prudenci Bertrana*; Joan Mercader: *Pierre Vilar i Catalunya*. POEMES. Gabriel Ferrater: *La vida furtiva*; Salvador Espriu: *No convé que diguem el nom*; Pere Quart: *Voluptat de l'enyor*; Josep Carner: *Retorn a Catalunya*; Francesc Vallverdú: *Jurament*.

Número 106

MÈXIC. SETEMBRE, 1967

don Salvador estaven convençuts que el cop d'Estat o l'estat de guerra que en deien aleshores, i tant hi fa, era l'única solució a la impenitent inclinació del poble al desordre. I és el que ha passat. Per això els qui no som liberals, o no som liberals d'aquella manera, ens sorprenem que tipus com don Salvador de Madariaga estiguin avui en l'oposició. ¿O les salió la criada respondua?... Hi ha coses que només poden dir-se amb modismes castellans!

Tradició d'autoritat

S., 23 setembre 63

En el seu llibre *The Spanish Labyrinth*, Gerald Brenan encapçala el capítol dedicat a la dictadura del general Primo amb unes paraules de Narváez que trobo particularment il·lustratives. Brenan és agut i ha triat el text amb una precisió admirable. Quan, el 1867, Narváez inicia des del poder un període de repressió reaccionària, es creu obligat a donar-ne explicacions al país i diu: "Ha llegado el momento, para los españoles, de ser gobernados de acuerdo con el espíritu de su historia y con los sentimientos que forjaron lo mejor de su carácter". La frase, en efecte, no pot ser més "típica": per boca del espadó vuitcentista sembla expressar-se tota una tradició. De fet, els règims de força, que s'han projectat sobre els habitants de l'Estat espanyol d'ençà de principis del XIX, han esgrimit sempre el mateix argument justificatiu, la mateixa excusa coonestadora. Sigui Narváez, sigui Primo, sigui qui sigui, la veu pretoriana ens adverteix, per començar, que hem de *ser gobernados*: que el nostre destí és ser matèria passiva de l'enigmàtica i àrdua operació de *governar*. Incapços de governar-nos pels nostres propis mitjans, l'home del sabre s'ofereix a suplir i remeiar aquesta deficiència. I està disposat a fer-ho, precisament, amb el sabre a la mà. Narváez indica, de seguida, que el procediment compta amb la caució de la més explícita idoneïtat *nacional*. Per als espanyols, *ser gobernats* per un o altre Narváez és *ser gobernats de acuerdo con el espíritu de su historia y con los sentimientos*, etc. Mirades les coses amb una mica de serietat, no podríem pas dir que l'afirmació sigui exacta; ni *el espíritu de su historia* ni *los sentimientos que forjaron lo mejor de su carácter* no s'han distingit, a la Península Ibèrica, per ser més exclusivament autoritaris o despòtics que en qualsevol altre lloc de la venerable Europa. Però això no té importància. El que sí que en té, en canvi, i Gerald Brenan

48

ho subratlla implícitament, és que els dictadors hispànics s'hagin cregut sempre representants d'una genuïna opció política "nacional": de l'única opció genuïna, en realitat. Mai no els ha fallat la convicció que la seva manera de *governar* és la més adequada al "caràcter" del poble i a "l'esperit de la història". Persuadits d'això han acostumat a obrar amb una curiosa tranquil·litat de consciència, que els ha permès de perpetrar barrabassades genials, de vegades tràgiques, sense sentir-ne remordiments ni recels. La idea formulada per Narváez és, d'altra banda, una concreta invitació a l'exercici de la tirania...

JOAN FUSTER

La vida furtiva

Segurament serà com ara. Estaré despert, aniré amunt i avall pel corredor. Com un minador que surt d'un pou, em pujarà des del silenci de tota la casa, brusc, el ronc de l'ascensor. M'aturaré a escoltar el bufeteig de portes de metall, i els passos del replà, i endevinaré l'instant que arrencarà a tremolar d'angúnia el timbre. Sabré qui són. Els obriré de seguida. Tot perdut, que entrin aquests, a qui ho hauré de dir tot.

GABRIEL FERRATER

49